

Kultur- og kirkedepartementet
Kirkeavdelingen
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo.

Dato: 28.11.06

Høring til NOU 2006 : 2 Staten og Den norske kirke fra Moss lokallag av HumanEtisk forbund

Vi har med dette gleden av å oversende Moss Lokallag av Human-Etisk Forbunds hørings svar om det framtidige forholdet mellom stat og kirke.

Generelt om høringen

Vi har valgt å forholde oss forholdsvis fritt til den malen til høring departementet har lagt ved NOUen, da den ikke i tilstrekkelig grad fanger opp de sidene av forholdet mellom stat og kirke vi ser som viktigst. Høringsbrevet vektlegger relasjonen sett fra kirkens side og departementet ber om kommentarer til flere indre kirkelige forhold vi ikke finner det riktig, i likhet med Human-Etisk forbund sentralt, å ha oppfatninger om. Human-Etisk Forbund i Moss savner et perspektiv på hva statens rolle og interesser som kirkeeier betyr for de lokale forhold i et flerkulturelt samfunn. Det er svært viktig at slike forhold kan vurderes fra flere sider og ikke bare ut fra hva som antas å tjene Den norske kirke (Dnk) og de politiske parti interesser.

Diskusjonen burde vært sikret en bredere deltakelse og perspektiv enn det høringsbrevet legger opp til.

Departementet og kommunene må sørge for også å få miljøer i tale som ikke hører hjemme i Den norske kirke. Vi merker oss at det statsråden omtaler som en bred høring med ca 2300 høringsinstanser, i hovedsak utgjøres av mer enn 1800 ulike interne organisasjonsledd i Den norske kirke. Kirken er selvstendig høringsinstans på alle nivåer, mens det er vanskeligere å fange opp andre aspekter enn ved forholdet mellom stat og kirke. Det er en ærlig sak at kirkelige aktører vektlegger det som tjener kirken, desto viktigere er det at beslutningstakerne ivaretar også andre hensyn.

Moss lokallag av Human-Etisk forbund ønsker å se dagens kirkeordning ut fra et lokalt og livssynsnøytralt perspektiv.

- Manglende livssynsnøytrale seremonilokaler for viktige begivenheter i livet
- Manglende respekt og praktiske ordninger for livssynsnøytrale løsninger og likhetsprinsipper i ungdomsarbeid og finansieringsordninger i kommunene.
- Skoler og barnehager må ha et livssynsnøytralt grunnsyn uten å være fast forankret i en statsreligion.

Mange hundre år med kristen Statsreligionen i Norge har satt dype spor i samfunnet. Lovgivning med særrettigheter, etablerte kulturtradisjoner og barnelærdom knyttet til

statskristendommen har gitt høye barrikader som vern mot nytenkning og nødvendig endringer i et moderne lokalsamfunn. Det er svært vanskelig å få gjennomslag for gode livssynsnøytrale løsninger i lokalsamfunnet når Staten har egne forordninger og prioriteringer av de kirkelige tilbudene.

Man Friest være maa i Tro, thi bør forandres §2".

Aksjon Likeverd for livssyn har gjort dikteren Henrik Wergelands ord til sine. Hans utrettelige kamp førte til at Grunnloven § 2 ble endret og at jøder ikke ble nektet opphold i Norge. Vi står på ny i en situasjon hvor ulike livssyn står mot hverandre. Denne gang er det ikke en kamp om retten til å eksistere, men en kamp om like rettigheter for ulike livssyn i et pluralistisk samfunn. Statskirkens monopolstilling gjennom flere hundreår står for fall, noe som må regnes som en naturlig følge av samfunnsutviklingen.

Norsk statskirkeordning og norsk kristen Statsreligion gir seg utslag i at regjeringen har et overordnet ansvar for den sentrale kirkelige forvaltningen, at kirkelig virksomhet finansieres over offentlige budsjetter og at biskoper og prester er statlige embets- og tjenestemenn. Human-Etisk Forbund mener at samfunnet må tilrettelegge forholdene slik at ulike religioner og livssyn kan få utfolde seg fritt, uten særrettigheter for en bestemt trosretning. Dette er særlig viktig ute i kommunene og lokalsamfunnet hvor forholdene ofte er svært mangelfulle og nedverdiggende. Følgelig ønskes statskirkereordningen som medfører kristne formålsparagrafer og særrettigheter i skole, kulturliv, institusjonsvesenet, NRK osv, avskaffes.

HEF har fremmet forslag om at Grunnlovens § 2 endres slik at Staten får et verdigrunnlag der de forpliktelsene vi har i forhold til menneskerettighetene erstatter den evangelisk-lutherske tro. Dette innebærer at statskirkeordningen blir opphevet.

HumanEtisk forbund er i 2006 50 år. Det er 25 år siden lokallaget i Moss ble opprettet. Vi har sloss i hele den perioden for å få skille kirke og stat, ikke minst fordi vi mener at staten skal behandle alle borgere i dette landet likt.

Human-Etisk Forbund ønsker ikke folkeavstemning

Når Gjønnnes-utvalget nå har lagt fram sin utredning om stat og kirke, er det igjen åpnet for en debatt om kristendommens rolle i samfunnets felles institusjoner - en strid som har gått i bølger i mer enn 100 år.

Om stat og kirke skal skille lag, er det et prinsipielt spørsmål som må ha en behandling som er skånet for mer eller mindre tilfeldige strømninger i folket. Statskirkeordningen blir ikke riktigere av at et stort flertall er for ordningen. Det kan også bli vanskelig å fremstille to klare alternativer som det eventuelt skal stemmes over. Fundamentale menneskerettigheter er ikke noe man normalt legger ut til folkeavstemning på en populistisk måte. Dette mener HumanEtisk forbund i Moss at myndighetene må ta på alvor.

Det har likevel skjedd viktige kulturelle endringer de siste 35 år.

I 1970 stod 96 prosent av folket i statskirken, og av de 4 prosent som ikke stod der, var de fleste medlemmer av pinsemenigheter og andre frikirker. I dag blir 77 prosent av norske barn døpt, og om få år vil hver fjerde borger leve sitt liv helt utenom statskirkens rammer og

tradisjoner, fra vugge til grav. I Moss velger ca. 20 % av ungdommen humanistisk alternativ til kirkelig konfirmasjon og tendensen er stigende.

Det vil derfor formodentlig bli statistikken, tallene - og ikke prinsippene - som vil veie tyngst på den politiske vektskålen når statskirkesystemets fremtid skal avgjøres. Det vil ikke lenger ta seg pent ut å ha en luthersk statsreligion, når hundretusener et utmeldt av kirken, titusener kaller seg humanister, og minaretene skyter i været på Oslos østkant og andre lokale områder i Norge.

Et moderne, demokratisk samfunn skal ha likeverd som en nødvendig moralsk og menneskerettslig forutsetning, enten dette gjelder kjønn, rase eller religion. Dette må også gjelde økonomiske og administrative forhold.

Lokale forhold

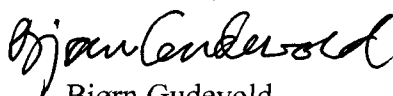
Det er forsmedelig å oppleve at kirken i lokalsamfunnet får overført økonomiske midler tilsvarende flere årsverk til dåps- og konfirmasjonsopplæring, mens Human-Etisk forbund i Moss finansierer sin aktivitet knyttet til livssynsopplæring mot ungdom på dugnadsvirksomhet, et forhold som er en direkte konsekvens av statskirkeordningen og Staten som kirkeeier.

Et annet forhold er seremonibygingene. Selv om disse er åpne for alle, er de knyttet til kirkelige seremonier og derved ikke livssynsnøytrale. I en videre sammenheng er også kirkens posisjon i skoler og barnehager et betent område. Det er svært vanskelig å virke i lokalsamfunnet med et livssynsnøytralt innhold med utgangspunkt i et frivillig organisasjonsperspektiv. Dette må være statens oppgave å klarlegge for lokale kommunale aktører at standarden er frihet og likestilling for alle med ulike livssyn. I dag er det dessverre svært vanskelig i praksis å hevde sitt nøytrale livssyn i lokalsamfunnet, enten det er i kontakten med skolen, barnehagen, gravferdstjenester med mer.

Konklusjon

Ut fra et livssynsnøytralt og lokalt perspektiv er tiden nå inne for å skille kirke og stat. Et moderne flerkulturelt lokalsamfunn uten et objektivt og livssynsnøytralt statsfundament, kan ikke aksepteres.

Med hilsen
Human-Etisk forbund, Moss lokallag

Bjørn Gudevold
Lokallagsleder

Human-Etisk forbund i Moss har 770 medlemmer og har vært i sterk medlemsvekst de siste årene. Lokallaget i Moss er organisert som en ideell forening uten lønnet personell. Det er stor interesse for våre humanistiske seremonier i lokalsamfunnet. Moss lokallag arrangerer Humanistisk Navnefest, Humanistisk Konfirmasjon og Humanistisk Gravferd og Humanistiske vigslar i Moss. Hvert år er flere tusen mosseborgere deltakere eller tilskuere til de Humanistiske seremoniene.

Staten og Den norske kirke – Spørsmål til høringsinstansene

Navn på høringsinstans: Moss lokallag av Human-Etisk Forbund

Type høringsinstans

- Kommune
- Menighetsråd/kirkelig fellestråd/bispedømmeråd
- Prost/biskop
- Tros- eller livssynssamfunn utenfor Den norske kirke
- Frivillig organisasjon innenfor Den norske kirke
- Annen offentlig instans
- Annen privat instans

1. Hvilke overordnede prinsipper bør ligge til grunn for tros- og livssynspolitikken?

Svar:

Fullstendige livssynsnøytralitet basert på FNs menneskerettigheter.

2. Den norske kirke som statskirke:

- Bør fortsette
- Bør avvikles
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

3. I hvilken lov bør Den norske kirke være forankret?

- Grunnloven
- Egen kirkelov vedtatt av Stortinget
- Lov om trossamfunn
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

4. Hvordan bør Den norske kirke finansieres?

- Gjennom medlemsavgift
- Medlemsavgift med noe støtte fra det offentlige
- Støtte fra det offentlige og med noe medlemsavgift
- Offentlig finansiering uten medlemsavgift
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

5. Hvordan bør valgordningene og demokratiet være dersom statskirkeordningen avvikles?

- Valgordningene bør være som i dag
- Øke bruken av direkte valg til kirkens besluttede organer

Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelle andre ordninger:

6. Dersom statskirkeordningen avvikles, hva bør i så fall stå i § 2 (eller i en annen paragraf) i Grunnloven i tillegg til prinsippet om religionsfrihet?

(Her kan du/dere sette kryss på ett eller flere alternativer)

- Ingen tillegg
- De politiske prinsipper som statsforfatningen bygger på; så som demokrati, rettstaten og menneskerettighetene
- Det kristne og humanistiske verdigrunlaget
- Det humanistiske verdigrunlaget
- At Den norske kirke er en evangelisk-luthersk kirke
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

Eventuelt annet:

7. Hvem bør ha ansvaret for gravferdsforvaltningen?

- Den lokale kirke (menighetsråd eller kirkelig fellesråd)
- Kommunen
- Vet ikke / ønsker ikke å svare

8. Hvem bør eie og forvalte kirkebyggene?

- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
- Den lokale kirke bør eie kirkebyggene, og kommunen bør ha det økonomiske ansvaret
- Kommunen bør eie kirkebyggene og ha det økonomiske ansvaret
- Vet ikke / ønsker ikke å svare